



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex**

**Delrío, Martín Antonio**

**Mogvntiae, 1624**

Qvæstio I. De Coniectatione ex astris.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

doctis ac pijs viris. Mortale autem est, quando aliquid superstitiosi adhibetur, vel sorti certo creditur: si vero vtrumque deesse, & sine superstitione vlla, simpliciter quis sorte voluntatem Dei inquireret, probabiliter tantum sorti credens, foret peccatum veniale.

## CAPVT III.

## De Coniectatione.



Vt vsque sermo fuit, de prænotione prorsus licita, de qua est c. 1. vel de prorsus illicita, de qua fuit cap. 2. Nunc sequitur agamus de ea, quæ aliquando licita, aliquando illicita est: quam vocamus *C. n. est. ationem*. hæc velest Physica seu Naturalis, vel Politica seu civilis, quæ *sortu*, nomen retinet.

## QVÆSTIO I.

## De Coniectatione ex astris.



Naturalis coniectationis classem refero, quæcumque causis naturalibus vere innituntur, vel saltem eas non improbabiler omnino prætexunt: cuiusmodi sunt agriculturalum, pastorum, D nautarum, architectorum, medicorum, physiognomorum, chiromantarum, astrologorum, & oniroptolarum: de quibus nunc sigillatim nobis est dissendendum.

Quoad coniectationem, siue iudicariam ex astris mathesim, duæ possunt eius species constitui, prior licita, posterior illicita. Prima species est, *astronomia*, quæ nititur vniuersalibus, veris & incómutabilibus principijs, & scientiam consequitur futurorum ar-

A tis: veluti reuolutionis annorum, cursus siderum, distinctionis eorum, item naturæ solis & planetarum, eclipsum, stationum, retrogradationum, aspectuum, coniunctionum, oppositionum, & similium: quo in genere quædam iam prodierunt vtilia, & maiora expectantur, Tichonis Brahei, Nobilis Dani. Altera est, *Astrologia*, tam dissimilis priori, quam pellex coniugi iustæ: quæ nititur principijs communibus variabilibusque, & prædicat effecta euentuum futurorum, non necessariorum, sed contingentium: quæ ab astris necessitudine aliqua dependentium. Et ex illa priore, in hanc tandem, *Chaldaei*, deflexere. Sic vocati initio Sacerdotes Babyloniorum, teste Diodoro Siculo libro secundo Biblioth. eo quod Chaldæa natio in hoc genere antistabat. Sane ideo receptum postea vt simpliciter, *Chaldaus*, Astrologum significarit, licet *Arabs*, latronem, & *Chananeus* mercatorem, sic vsurpant Daniel, prophetia sua 2. v. 2. Iuuenalis, Satyr. 6. & Gellius, libro primo noct. Atticæ. ca. 9.

Astrologiæ huius partes sunt quatuor, prima versatur circa, *Reuolutiones*, & prædicat totius anni bello, paceque vicissitudines, aëris salubritatem, annonæ pretium, morbos animantium, &c. Secunda continet, *Magisterium Natiuitatum*, docens quid sigillatim homini tota vita obtinget. Tertia vocatur, *Electionum*, quæ docet quid in singulis rebus consulto & vtiliter faciendum, quid omittendum, quando ædificandum, quando mihi nauigandum, equitandum ve quando egrediendum manendum ve domi, denique quando & quibus locis singula facienda, vt feliciter cedant, hæc se mirabiliter iactabat, meus olim in Mæthesi Doctor. Ioan. Stadius: ipsi tamen, si de-

mas, quæ per imposturam aliquando consequeretur, omnia pessime & infelicissime cedebant. 4. est, imaginum suspendarum, plane præstigiola, & à nobis, si. i. latis confutata. Trium ceterarum, nulla quidquam habet certitudinis, sed quo longius abit quæque à communibus illis astronomiæ canonicibus, & ad particulares singularesque euentus propius accedit, eo à scientia & certitudine longius recedit, & mendacio vanitati que sese arctius adiungit. Vnde.

Sit i. concl. Astronomus non recedens à suis vniuersalibus, commensuratis, immediatisque principijs, potest iuxta canones artis suæ certo prædicere, etiam multis antequam eueniant annis vniuersales illos artus suæ euentus, nisi tamen vel supputatio, vel instrumenta eum fallant. ] Hinc ortæ Ephemerides, quæ vulgo circumferuntur. Hanc conclusionem neminem puto negaturum, quia sicut se habet res ad esse, sic ad cognosci: euentus isti necessarij sunt, & certi: poterunt igitur certo cognosci. Iuxta eandem rationem, poterit ex Lunæ & Solis vario colore & alijs phænomenis, astronomus ventorum, pluiiarum, serenitatis & huiusmodi vicissitudinis tempestatum euentus probabiliter prædicere, ratio, quia vt plurimum hæc accidunt, aliquando tamen ob peculiaritates aliquas causas impediuntur. Huc spectant Arati, Ciceronis, Hesiodi, Virgilij, & Germanici de Phænomenis carmina.

2. Conclusio, Astrologia species illa prima non est supersticiosa, si tantum proficitur opinionem cum formidine oppositi: v. g. minantur astra annonæ caritatem, forte futura durior annona: metuo ne sit, &c. Secunda vero non est supersticiosa, si tantum proficitur suspicionem, v. g. suspicio est hunc puerum

A fore talem: inclinabitur ad hoc: horoscopus illi talia portendit, &c. Tertia pars demque non est supersticiosa, si tantum dicat se aestimare, quod res bene sit cessura: & reuera animo suo non plus tribuat, quam verbis præse fert, (quod in omnibus his tribus notandum) fusi hæc docet Conrad. VVimpina lib. de Fato: & alio opere de superstitione lib. 2. cap. 7. ratio, quia propter consideratos euentus similes, ad similem astrorum polituram sæpe subsecutos, licet nobis aestimare, suspicari, & metuere similia: neque vllum peccatum in hac obseruationis cautione versatur: quæ est portio quædam prudentiæ, & ideo secundum quæst bona.

Tertia conc. Astrologia vilo istorum trium modorum vltius tendens, & prædicens aliquid vt certo euenturum, mere illicita est, & supersticiosa: totaq; huiusmodi diuinatio incerta est ac vana, nec artis aut scientiæ digna nomine. ]

Notandum ex Caietano a solere hic incurri tria peccata Mortalia, secundum tres modos excedendi. Primo quando Christianæ fidei mytheria fidelis subiiciuntur, & deducuntur ex astrorum influxu vel situ. qua in re peccauit etiam Petr. Haliacensis, qui diluuium Noë, natiuitatem Iesu, religionis fideique mutationes & alia huiusmodi supernaturalia arcana astrorum disciplinæ subiecit: Firmicus quoque, Albumazar, Aponensis, Machiauellus, & Paul. Iouius. Itaque complures in eundem scopulū impeerunt: quos perfidiæ reos merito peregit Ioan. Picus Mirandulæ & Comes. Refellit hoc dogma, quia talia mytheria à libero Dei decreto dependebant solo: Deus autem, vt constituit, sic etiam potest cælorum cursus immutare, id-eoque Christiana religio cælis super-

est confenda. *Confessio enim, eius super cœlum & terram. d*

Secundum peccatum est, quando futura contingentia, ex astris censent certo præsciri posse, hoc enim tollit libertatem humani arbitrij. Nam si certo præsciri possent, hoc foret quia actiones illæ ab astris, & non ab arbitrij libertate penderent, sicque desinerent esse futura contingentia. Contradictoria itaque sunt certo aliquid huiusmodi prædici, & tamé huiusmodi libera siue contingentia esse.

Tertio peccatur, quando interrogationes & electiones cœlestibus hisce corporibus subiunguntur, vt certæ cuidam causæ, & tanquam legis decreto: ita vt quishanc vitæ actionibusque suis regulam, & normam præfigat. Hoc enim repugnat dignitati diuinæ gratiæ, quæ vincit naturam, repugnat etiam diuinæ legi, quæ talia vetat sic obseruari, repugnat nostræ mentis & consilij dignitati, qua cunctis rebus corporeis lumus præstantiores, & sublimiores.

In duohæc posteriora peccata incidunt, quotquot plusquam oportet huic astrologiæ tribuunt, vt veteres Chaldaei, & qui in libris iuris vocantur Mathematici ac Planetarij: & ex recentioribus, ideo cauendi, Iul. Gaulticus, Leouitius, Cardanus, Bellancinus, Ioannes Stadius, Iunctinus, & Nostradamus, contra quos omnes est præcedens tertia conclusio.

Quæ probari potest ratione, & auctoritate. Ratione, quia cum euentus isti non existant necessario, & certo, non possunt certo & necessario præsciri. Deinde quia hi effectus non continentur in astrorum potestate, quibus etiam nec Deus, nec humanum arbitrium subsunt. Et aliæ plures rationes peti possunt ex bulla Sixti V.

A contra astrologos, & ex doctissimo, prolixoque opere Ioan. Pici contra Astrologos.

Auctoritatis probatio, suas habet classes. 1. probatur Scripturæ sacræ testimonijs, quæ docet rerum futurarum præscientiam solius esse Dei e, & eam prorsus adimit homini f, monet ne quis discat astrologiam, vel ab astris sibi timeat, & has esse vanas leges infidelium g: ne sequamur vanitates philophorum, καὶ τῶν αἰσθητῶν ἁπάντων, secundum elementa vniuersi h, quod de astrologia D. Athanasius accepit: ridet augures, & ostendit à scientia sua

B Babylonios & Chaldaeos fuisse deceptos, illudque ipsis studium inutile & noxium fuisse i. Quis Deo non credat: Ecce, clamat ipse Deus: *Ego sum Dominus irrita faciens signa diuinorum: & Ariolos in furorem vertens, conuertens sapientes retrorsum, & scientiam eorum stultam faciens, k.* Ex his locis patet errasse Salisberiensem cum libro primo, capite vndecimo. scribit, *viguit autem ista scientia, & forte eam aliquatenus licuit exercere donec Deum natum nunciaret stella de cœlo, magosque non reprobos, primitias fidei ad eum adorandum nouo & inaudito ducatu perduxit, exinde vero penitus interdicta est.* Immo vt semper mala fuit, sic semper interdicta iure diuino fuit.

D 2. Quia concilia & canones PP. grauissimis pœnis præstitutis, eam damnant: longum foret verba adscribere. loca indicabo, cap. illud, cap. illos, cap. sed & illud, 26. quæst. 2. cap. igitur, 26. q. 3. cap. non liceat, 26. qu. 5. c. 2. de sortileg. Concilij Tridentini Index lib. damnator. Reg. 6. & plenissime Sixtus V. P. M. bulla contra astrologos. Equidem lego apud Epiphanium l, olim Aquilam Ponticum ex Ecclesia pulsum, eo quod his studijs nollet abstinere.

e Esai. 41. v. 23.

f Eccles. 8. v. 7. & c. 1. v. 14.

g Iere. 10. v. 2.

h D. Paul. ad Colos. 1. v. 8.

i Esai. 47. v. 10. & 13.

k Esai. 44. v. 25.

l libro de Ponder. & mensur.

3. Damnat eandem Ius civile Romanorum, libro secundo. C. de Malef. & mathem. l. Mathematicos, C. de Episc. aud. quibus & ars interdicta, & codices incendio, & videntes damnantur exilio: sed alibi etiam morte plectuntur, lib. 5. C. de malef. & mathemat.

4. Ut omittam originem, & Eusebium, libro sexto, de prap. Euang. capite nono. damnant communiter Patres orthodoxi, Basilius homil. in Genes. 6. & i Princip. Prouerb. D. Chrysost. in capite secundo. Matth. D. Ambros. libro quarto. Hexam capite quarto. D. August. libro secundo. de Genes. ad litteras. capite decimo septimo. & lib. 2. de doct. Christ. a. ca. 21. & li. 5. de ciuit. Dei, aliquot primis capitibus, & homil. in Psalm. 61. D. Gregor. homil. de Epiphania. Ioan. Salisberiensis libro secundo. Polycratici, capit. 19. & 24. & 26.

5. Damnant communiter Theologi, tum veteres, vt D. Thom. 2. 2. quest. 95. ar. 5. S. Bonauen. in Centiloquio. D. Anton. 2. par. tit. 12. capite primo. § 6 Petr. de Tarentasia. Richard. Paludan. Gabr. Mai. in 4. sent. Guilb. Paris. tract. de legibus ad longum. tum recentiores, vt opere doctissimo & vberissimo, Phænix æui sui, Ioan. Picus Mir. & eius nepos, contra Bellancinum patruum libros defendens, Ioan. Franc. Picus, libro quinto. de Prænot. Iulius Siren. libro nono. de Fato à capite vigesimo nono. qui tamen postea. 36. & 37. videtur aliquantulum plus a quo tribuere astrologis, item Ciruelus. Davocensis Theologus, philosophus & mathematicus bonus li. de superst. p. 2. ca. 3. Mich. Medina lib. 2. de recta in Deum Fide capite secundo. & nosster Bened. Pererius l. integro de diuinat. astrolog.

6. Damnant communiter Iurisperiti tam Canonistæ quam Legistæ, Ioannes Andr. Abbas, Ancaranus, Ananias in cap. ex tuarum, de sortileg. Turrecre-

A mata in d. cap. illos, & in summa de Ecclesi. Alberic. Rosarus in voce, Sortilegus, Troilus Malucius tractat. de sortibus part. 1. Bal. Salicet. & alij scribentes in li. 2. & 5. C. de malefic. Grilland. de sortileg. qu. 3. num. 08. auro & nono. num. 13. cum seqq. & q. 11. num. 16. Pet. Eeloyherius libro tertio de spectr. capite nono. Ioan. Horoleus Episcop. Guadixiensis libro secundo. de vera & falsa prophetia capite 29.

B. 7. Damnat huius artis peritus, ex ipsa experientia, & praxi horoscoporum, viginti scematis & exemplis allatis Sixtus ab Hemminga Erisius recenti opere: astrologiar. refutata.

8. Damnant philosophi & medici, ex veteribus optime Bardesanes Syrus & Diogenianus, apud Eusebium, d. libro sexto. capite sexto & septimo. & plures alij apud Ioan. Stobaum sermo 78. ex Neoteris, Georgius Trapezuntius, lib. cur astrologorum iudicia vt plurimum sint falsa? & Francisc. Valef. lib. Sacra philosophia cap. 31. Nec omittendum dictum prudens medicus cuiusdam Iudæi: qui cum Petro Castella Regi (cui scuitia morum, & innoxius sanguis, vxoris, fratrum, Episcoporum, Principum, Nobilium plebeiorumque innumerorum, Crudelis, nomen peperit) eo quod Iudæus illi ex Horoscopo noua imperia, & montes (vt aiunt) aureos addidisset, rebus postea desperatis querenti, & qui vaticinij fides constaret, respondisse fertur: celo rigente, si quis in balneo lauet, sudaturum nihilominus astris studia vitæ moresque plus posse significans auctor Ioan. Mariana libro decimo septimo. de rebus Hispan. capite decimo quarto.

E. 9. Damnat ipsemet vanitatem cunctarum studiosissimus sectator & corryphæus, Henricus Cornelius, scribens, hanc artem nihil esse aliud,

quam

quam superstitiosorum hominum fallacem  
coniecturam: qui ob multi temporis usum de  
rebus incertis scientiam fecerunt: in qua, e-  
mingenda pecunia gratia decipiant impe-  
ritos, & ipsi simul decipiantur. ] Hæc ille  
malus. li. malo bonum perhibens testi-  
monium arti non bonæ.

10. Damnant Historici, vt Tacitus,  
cuius illud præclarissimum exstat l. 17  
de mathematicis, genus hominum insidum  
potentibus, sperantibus fallax; quod in ciui-  
tate nostra verabitur semper, & retinebi-  
tur.]

11. Damnant poetæ, vt Sibyllino-  
rum oraculorum auctor lib. 3. vt Iu-  
venalis Satyr. 6. vt Ennius, cuius illa  
sunt egregia;

Non habeo denique nauci Marsum augu-  
rem,

Non vicanos haruspices, non de circo a-  
strologos,

Non Isiacos coniectores, non interpretes  
somnia,

Non enim sum h, aut arte diuini, aut  
scientia:

Sed superstitiosi vates, impudentesque a-  
rioli,

Aut incertes, aut insani, aut quibus ege-  
stas imperat:

Qui sui quæstus causa fectas suscitant  
sententias.

Qui sibi semitam non sapiunt, alteri mon-  
strant viam.

Quibus diuitias pollicentur, ab his drach-  
mam petunt:

De his diuitijs sibi deducant drachmam  
reddant cetera.

Apud Laertium ab anu domestica,  
merito ridetur Thales; in quem Gahrie  
festium exstat epigramma; Iusere, &  
alij, in Anthologia lib. 2: sed præ cæteris  
illud Leonidæ placet quo astrologiæ  
matrem dixit audaciam, obstetricem

A stultitiam: & ridet mœchæ maritum-  
iactantem se gnarum probri alieni &  
infortunij. domesticum dedecus cum  
ignoraret. Lusit in eundem martyr  
Morus;

Astra tibi æthereo pandunt sese omnia  
vati,

Omnibus & que sint fata futura mo-  
nent:

B Omnibus astra vxor quod se tua publicat,  
id te

Astra, licet rideant omnia, nulla do-  
cent:

& quæ sequuntur pari sale ac lepore  
condita.

Sed non desunt astrologis quædam  
argumenta. Obijciunt primo, illud Genes.  
1. v. 14. de luminarib cæli: Et sint in signa,  
& tempora, & dies, & annos. Vnde qui-  
dam, etiam ex numero Theologorum;  
colligunt astra, et si non sint causa: cer-  
ta tamen esse signa futurorum omniũ;  
quod non Plotino tantum, & Porphy-  
rio: sed & Origeni, & Eusebio, & ipsi  
Augustino tribuitur à Iulio Sirenio; a  
qui hoc tenet, & cõfirmat ex Ilaicæ ver-  
bis: b complicabuntur sicut liber cæli: vbi  
per cælum multi intelligunt firmamẽ-  
tum, & dicunt firmamentum vocari li-  
brum, eo quod tanquam in libro sic in  
cælo, cuius stellæ sint characteres, fu-  
tura legantur signata.

R. spondeo, astra non esse certa signa  
futurorum omnium. Nam illa Origi-  
nis sententia, refertur quidem ab Eu-  
sebio, sed non approbatur ab eo; à D.  
Augustino autem expresse & clarè re-  
tellitur. sub initium libri 5. de ciuit. Dei,  
nec vciõ sibi cõtrarius est Augustinus:  
vel Origeni fauet, in l. b. 2. contra Ma-  
nuhaos c. 21. Nam hoc, c. 27. per corpo-  
ra cælestia, non intelligit orbes cæle-  
stes, sed beatorum corpora gloriola, vt

D

a d. ca. 36  
& 37.  
bc. 34. v. 4

E

contextus manifestat. Locus autem Esaiæ nihil ad rem facit, quia similitudo desumpta ex more Hebræorum: qui libros sacros in vnico folio, siue ob longâ membranâ scribebant: & eam instar telæ textorio radio circumuolutâ, circa cylindrum, vel bacillum ligneum circumuoluebant, accomplishabant. Hinc ergo petita comparatione; sicut quando cœlum creatum primò apparuit, dicitur extensum fuisse, sicut membranaceus huiusmodi liber, quando spectandus euoluitur & exponitur, Palm. 103. versic. 2. *Extendens cœlum sicut pellem*: sic Propheta, agens de mundi fine ac cœlorum dissoluitio- ne, comparat eam libro illi complica- to, siue membranæ circumuolutæ, vt optimè aduertit Auctor *Question. Or- thodoxor. Respon. 90.* quod clarè ex- plicuit B. Ioannes in Apocal. *c. cœlum recepit, sicut liber inuolutus.* Quo loco

c. 6. v. 14

Andreas Cæsariensis consuetudinem quoque illam Hebræorum obseruauit: ex quo cum desumpta sint ad verbum ferè, quæ loco illo scribit Arethas Cæsariens. & locus eius in versione Latina sit mutilus, rectè sibi consulet, qui ex Andrea locum Arethæ correxerit. Vt igitur ad locum Moysis in Genesi reuertar, dico illic agi de signis in vniuersum, siue qualibuscunque (vt vox Hebræa *oth* denotat) nempe astron- omicis, vniuersalibus, denotantibus diuersitates anni tempestatum, diei, noctisque: *d* vel etiam polyticis & forensibus: vel quandoque miraculo- sis: non vero agitur de astrologicis, quæ vanissima sunt, nec signi nomen merentur. Pluribus hanc Sirenij opi- nionem refellit, Ben. Pererius, *d. operis cap. 4.*

d de quib.  
Pf. 133. a  
v. 7.

Obijciunt 2. ex libro Iudicum illud, c. 5. v. 20. *De cœlo dimicatum est con-*

*tra eos, stellæ manentes in ordine & cur- su suo, aduersus Sisaram pugnauerunt.* Quo, inquit, pacto pugnauerunt, nisi quoniam Iudæis faustus. Sitaræ ve- ro infaustus ille cursus astrorum, & fi- derum statio? si ergo Sitaræ perijt pro- pter hunc ordinem fiderum ipsi ad- uersum: potuit etiam hoc ipsum per astrologiam præiuderi, ac metui, ac vi- tari. *Respondeo*, ex antiquitat. Iose- phi vere huius conflictus tempore pro- cellam magnam exortam fuisse, aquæ etiam & grandinis multum oculis Ca- nanæorum offusum, & sic arma bel- lica ipsi vsui esse non potuisse. Quod auxilium cum cœlitus fuerit missum, ait S. S. *de cœlo dimicatum.* e missum

vero fuit per angelos defensores populi Israelitici, quorum Princeps est Michael. Hi dicuntur in ordine & cursu suo fuisse auxilio Israelitis, propter ordinem malitiæ, seu hierarchiæ, in qua quisque suum ordinem & stationem seruabat; item propter continuam o- peratione & instantiam custodiæ cui- que commissæ, in qua fideliter vnus- quisque Angelus perseuerabat: quam vocat cursum; & sic eo loco stellarum

nomine Angelis tribui voluere Vata- blus, Vales, & alij, idque confirmant ex illo B. Ioannis. *f. vbi cauda draconis traxit tertiam stellarum partem.* Sed nec Hebræum nomen positum in Cantico Deborah, *gHaccochabim*, aliud quam stellas seu sidera significat. nec apud D. Ioan. per stellas Angeli, sed viri Sancti ex veriore expositione. h sunt in- telligendi, sicut & apud Daniele, cum ait, *i Et magni erunt usque ad forti- tudinem cœli; & deiecit de fortitudine, & de stellis, & conculcauit eas.* Mel- lior ergo Cantici Deborah interpreta- tio est, quam video placuisse Caiera- no; sic aerem, cæteraque elementa, &

tempus Apoc. 11. 1. 3. 4. v. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

tempus Apoc. 11. 1. 3. 4. v. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

tempus Apoc. 11.

tempus ipsum fauisse populo Dei, vt ipsa quoque stella solite imbres cedere, celerantur contra Silarum pro Israele pugnas. Denique nec consequentia argumenti valet.

Pal. 18.  
v. 2.

*Tertio*, obijciunt illud Davidis: *firmamentum annunciat opera manuum eius*, hoc est, aiunt, prænunciat ea, quæ Deus facturus est. *Respond.* non illum esse sensum, sed hunc; pulchritudinem cælestis huius, & visibilis fabricæ nobis indicare excellentiam operum Dei inuisibilium: & cogere nos vt fateamur, non alium potuisse firmamenti esse architectum; vt Patres plerique exponunt, *b* nec dissentiunt Rabbini & Vatablus. Nam de Apostolis, haud dubie est allegorica interpretatio.

D. Hic.  
& Euthy.  
hic D.  
Ambros. 12.  
Hex. c. 4.

E

*Quarto*, obijciunt ex Historijs, sæpe has prædictiones esse veras; vt præter cæteras fuere quatuor. vna Theagenis, qui ex stemmate seu genitura addixit Augusto, imperium: *c* 2. Thrasyl- li, qui mortem sibi instare, miranti Tiberio dixit, quam secretò Tiberius ei, re cum nullo communicata moliebatur. *d* 3. Afletarionis, de quo ista Suetonius in Domitiano; *Hunc* (Afletarionem mathematicum) *delatum, nec insipientem iactasse se quo prouidisset ex arte, suscitatus est* (Domitianus) *qui ipsum maneret exitus, & affirmantem fore, vt breui laceraretur à canibus, interfici quidem sine mora, sed ad coarguendam temeritatem artis, sepeliri quoque accuratissime imperavit.* Quod cum feret, euenit, vt repentina tempestate de celo funere, *semustum cadaver dispererent canes.* *4.* Est eorum, quibus summæ dignitates vel imperia vel Pontificatus. *b* astrologis ante prædicti dignitas Allabio cuidam, miræ fortuna iactato, *e* & Athenaidi; quæ

Eun. in  
vica A. d.

postea vxor, Theodosij Iunioris: *f* Imperium Rodolph. Habsburgio: *g* Pontificatus, Leoni 10. Hadr. 6. & Marc. 11. *h* His omnibus

*Respond.* Quando astrologi verum dicunt, tum multo diligentius esse cauendos. quia satis clarum hoc signum foret, eos pactum cum dæmone iniuisse, vt ait D. Augustin. *i* & de Thrasyllo Dion. indicat, cum scribit solitum affirmare, quæ nuncia longinquis è regionibus adferrentur. Ideoque Iurisconsulti in tituli rubrica, *k* *Maleficos cum mathematicis*, iungunt,

quia vt plurimum mathematici etiam sunt malefici, vt explicat optimè Dion. *lib. 49.* cum dicit pullos vrbe ab Agrippa, *τὸς ἀστρολόγους καὶ τὸς γοητὰς*, vnde patet mathematicos dictos ipsos astrologos, & sic mathematici in illa rubrica, & passim in iure alibi, pro solis astrologis seu genethliacis ponuntur: quo sensu etiam Historici vocabulum accipiunt: *l* & sic accipiuntur in S. C. illo apud Vlpianum, *libro septimo de offic. Procons.* quod Pythæus conseruatum edidit bono reipub. *m* Aliquando hoc nomen Chaldæos etiam, & reliquos Ariolos complectitur, vt apud Iuuenalem, *Sat. 6.* *Nemo mathematicus genum indemnatus habebit.* & *Sat. 14.* *Nota mathematicis Genesis tua.* Nunquam tamen quando prohibebatur ea superstitio, legitimam coniectationem Astronomorum, nec artem Geometrarum, vel Arithmeti corum comprehendit, quorum scientiam Philosophi annumerabant. Aliquando Deus permittebat, & hodie permittit, astrologos etiam ignaros, & nescientes verum prædicere, in poenâ audientium: *n* sicut & permittit aliquando sortes oraculorum esse veras, & ariolum Balam prophetizare; *o* & huc libens refero illud

*Respond.* Quando astrologi verum dicunt, tum multo diligentius esse cauendos. quia satis clarum hoc signum foret, eos pactum cum dæmone iniuisse, vt ait D. Augustin. *i* & de Thrasyllo Dion. indicat, cum scribit solitum affirmare, quæ nuncia longinquis è regionibus adferrentur. Ideoque Iurisconsulti in tituli rubrica, *k* *Maleficos cum mathematicis*, iungunt,

quia vt plurimum mathematici etiam sunt malefici, vt explicat optimè Dion. *lib. 49.* cum dicit pullos vrbe ab Agrippa, *τὸς ἀστρολόγους καὶ τὸς γοητὰς*, vnde patet mathematicos dictos ipsos astrologos, & sic mathematici in illa rubrica, & passim in iure alibi, pro solis astrologis seu genethliacis ponuntur: quo sensu etiam Historici vocabulum accipiunt: *l* & sic accipiuntur in S. C. illo apud Vlpianum, *libro septimo de offic. Procons.* quod Pythæus conseruatum edidit bono reipub. *m* Aliquando hoc nomen Chaldæos etiam, & reliquos Ariolos complectitur, vt apud Iuuenalem, *Sat. 6.* *Nemo mathematicus genum indemnatus habebit.* & *Sat. 14.* *Nota mathematicis Genesis tua.* Nunquam tamen quando prohibebatur ea superstitio, legitimam coniectationem Astronomorum, nec artem Geometrarum, vel Arithmeti corum comprehendit, quorum scientiam Philosophi annumerabant. Aliquando Deus permittebat, & hodie permittit, astrologos etiam ignaros, & nescientes verum prædicere, in poenâ audientium: *n* sicut & permittit aliquando sortes oraculorum esse veras, & ariolum Balam prophetizare; *o* & huc libens refero illud

*Respond.* Quando astrologi verum dicunt, tum multo diligentius esse cauendos. quia satis clarum hoc signum foret, eos pactum cum dæmone iniuisse, vt ait D. Augustin. *i* & de Thrasyllo Dion. indicat, cum scribit solitum affirmare, quæ nuncia longinquis è regionibus adferrentur. Ideoque Iurisconsulti in tituli rubrica, *k* *Maleficos cum mathematicis*, iungunt,

quia vt plurimum mathematici etiam sunt malefici, vt explicat optimè Dion. *lib. 49.* cum dicit pullos vrbe ab Agrippa, *τὸς ἀστρολόγους καὶ τὸς γοητὰς*, vnde patet mathematicos dictos ipsos astrologos, & sic mathematici in illa rubrica, & passim in iure alibi, pro solis astrologis seu genethliacis ponuntur: quo sensu etiam Historici vocabulum accipiunt: *l* & sic accipiuntur in S. C. illo apud Vlpianum, *libro septimo de offic. Procons.* quod Pythæus conseruatum edidit bono reipub. *m* Aliquando hoc nomen Chaldæos etiam, & reliquos Ariolos complectitur, vt apud Iuuenalem, *Sat. 6.* *Nemo mathematicus genum indemnatus habebit.* & *Sat. 14.* *Nota mathematicis Genesis tua.* Nunquam tamen quando prohibebatur ea superstitio, legitimam coniectationem Astronomorum, nec artem Geometrarum, vel Arithmeti corum comprehendit, quorum scientiam Philosophi annumerabant. Aliquando Deus permittebat, & hodie permittit, astrologos etiam ignaros, & nescientes verum prædicere, in poenâ audientium: *n* sicut & permittit aliquando sortes oraculorum esse veras, & ariolum Balam prophetizare; *o* & huc libens refero illud

f Zonar.  
& alij.  
g Culpin.  
in Casar.  
h Iouius  
in Leo. li.  
3. idem in  
Hadri. 6.  
Garim.  
li. 4. & O-  
nuf. Pan-  
lib. 2. de  
Genes. ad  
lit. in fin.  
& l. 5. de  
cui. Dei,  
c. 7.  
k C. de  
mathe. &  
malefic.

l Suet. Tac-  
cit. Am-  
mianus,  
ceteri.  
m Colla-  
tione,  
Mosaic.  
& Roma.  
leg. tit. 15.

n docet  
D. Aug. l.  
4. & 7.  
Confess.  
o Nu. 23.  
& 24.

Aflecta-

Atletarionis, quod in pœnam & terrorem Domitiani permissum. Sæpius id permittitur ob nimiam quærentium curiositatem, teste D. August. p qui rectissime addit, *non quia vera sit prædictio, idcirco minus esse superstitiosam, vel sacrilegam, vel ideo magis licere prædictionibus talibus fidem dare: sed semper retinendum illud Dei præceptum; Etiamsi dixerint nobis, & ita euenerit, ne credamus eis.*

¶ Denique quod de somnijs dixit Aristoteles; hic quoque verissimum, huiusmodi diuinationem, non nisi ex accidente fore veram. sicut enim qui assidue iacit aleam, vel talos figit. is aliquando seniones; aliquando Venerem iacit, inuenitque: sic cum isti centies mentiantur; quid mirandum. si ter verum dicant? sane si mendacia notarentur, mille forent, pro vno vero dicto: Pauca notantur, non adeo tamen: quin veris longe plura. Quis nescit Hebræos illos, qui Leoni Isauro vera quædam prædixere, ob mendaces prædictiones, Arabia pulsos fuisse, & cum Zitam Principem in infelicem iconoclastiam perpulissent? Quis de Pancratio non legit; eum & Constantino Irenes filio Impe. cladis maximæ, & sibi ipsi necis causam fuisse: Quis Constantini Stethati nescit amentiam: qui & sibi, & Alexio Branæ, stulto vaticinio, exitium attulit? habebatur tamen Stethatus Princeps sui temporis Astrologorum. Quis nescit, qua hætenus vanæ omnes prædictiones eorum, qui diem vel annum aduentus Antichristi, velexidij mundi, prædixerunt? ¶ Mitto Petri Leonij Spoletani insignis medici inanem huius Matheis fiduciam, qua mortis Laurentio Mediceo occasionem, & sibi ipsi præbuit præcipitationis in puteum: x Mitto. quod Cedrenus narrat de Abrahamo, Gnethliacos coram Aegypti Re-

A ge vanitatis conuincente. Mitto Manuelem Connenum Imp. cui magno stetit, nimis additum esse huic insanig: quæ illum & classe maxima nudauit, & posteritati semper ridendum propinauit. ¶ Mitto Ioann. Galeacij ducis Mediolanensis factum, qui cum ei astrologus quidam mortem immaturam plane prædiceret, sibi ipsi vero longam vitam polliceretur: hominis ridens stoliditatem, statim stragulari eum iussit. z Mitto mendacium duplex Petri de monte Ilicino in Concilio Constantiensi, quod Aeneas Silvius narravit. a Addam duntaxat duorum Principum diuersa iudicia & mores.

Alphonfus Aragonum Rex sapientiæ veræ amator, in litteratos omnes mirè munificus fuit, solos astrologos à curia sua arcebat; prudenter censens, sibi nihil opus eorum industria, eo quod sidera stultos regere, sapientes astris censeret imperare. b Contra Cardanus memoriæ commendauit Ludouic Sfortiam, versutum potius quam prudentem, & perfidum quam æqui bonique amantem Principem, Alfonso dissimillimum, impendiosum quandam astrologum, artibus imperitissimum auuile, in quem plus centum auri magna talenta profuderit. c Astrologus pro tanta mercede tempus vnicuique negotio inchoando præscribebat, adeo ridicule: vt Princeps cogere- tur temporibus maximis equum conscendere, & cum aulico comitatu ac stipulatoribus alio migrare per medios imbres, per connum & lutum, non secus ac si hostium manus fugeret.

E Tam felici euentu, vt, regno tandem à Gallorum Rege spoliatus, captus, in carcerem compactus, colapho cæsus, in claustrata ferrea mori uisus fuerit, verum fortuna uiriusque ludibrium. ] Ioan. XXI.

p lib. 2. de  
10ct. 1.  
Ch. yfoit  
c. 22. & 23

Deur. 13

Zonar.  
tom. 3.

Paul. Di  
con. 1. 23  
rerū Ro-  
manarū.

Nicetas  
ib. 1.

vide cō  
ment. no  
strum in  
Seneca  
Ora. v.  
386.

x Louius  
in Elog.

y vide Ni  
cetam  
Chon. 1.  
1. & 7.

z Correc-  
tus facti  
distori  
que Mes-  
morab.  
lib. 4.  
Alfoala

b Sylue-  
lib. 4.

c Card-  
nus in  
Prolem.  
de astro-  
iud. lib. 1.  
text. 114.

Pont. F.

Pont. Max. (qui ante Petr. Hispanus auctor Summularum) medicus philosophus, astrologus, ex stellarum situ & positura longam sibi vitam in Pontificatu pollicitus coram familiaribus suis: quarto post mense, Pontificatus octavo, subito corrumpente testudine recentis ædificij, viterbij oppressus interijt, auctoribus Valerio & Stella, in vita Pontificum. Sed quis astrologorum se Alphonso Sapienti, (hoc illi nomen vanitas ista tribuit) præferat? Quæ laudi, maiori & veriori fraudi fuit: ut Marianæ nostri verbis: Emmanuel sane patruus, suo & aliorum procerum nomine, Alfonsum publica sententia in conuentu pronunciata, regno priuauit, ea calamitate dignum, quod diuina prudentia opera, & humani corporis fabricam insigni lingua procaitate, ingenijque confidentia, accusare ausus fuerit. vti vulgo hominum opinio est, ab antiquo ducta permansus. Voti stoliditatem nunquam inuictissime vindicauit. [Vanæ sapientiæ persuasio, huc insipientiæ perduxerat.] Id forte astræ memorant portendisse eius artis non ignaro, si ars est, & non potius inane mortalium ludibrium, quod à prudentibus semper accusabitur [verum dictum & Tacito vsurpatum] & semper tam n paronon habebit. Ex eo ferunt suspicacem esse redditum, & ex metu crudelem, &c.

Cernis quo illum hæc vanitas præcipitarit, & fecit ut alia sapiens, sibi ipsi toto vitæ decursu (notatum id) desperet, pessimeque semper consulere. Ægyptios deditos aiunt huic vanitati, maxime Alexandrinos: quod tamen prudentiorum fuerit iudicium, possumus ex Suida colligere. Tradit, Alexandrinæ solitos astrologos vectigal pendere βλαχηννομιον, nuncupatum: quoniam eos non nisi fatui homines

A consulerent, quos Græci, βλαχάς, vocant: ducta Mataphora ab inutili pisce, quem ne canes quidem velint attingere.

B Concluf. 4. Si non superstitiosi, certe noxi infirmis illi medici sunt, qui secundum lunæ & aliorum planetarum in signu Zodiaci stationes, de morbis iudicant, verbi gratia, quo cuique euenerit agritudo, & quo illi pacto medendum: nec non chyrurgi, qui in vulneribus idem obseruant, & dies considerant vulneris, & stellas eis præfidentes (quas vocant, Centel, Neus, Dibergibel, Lachadiel, Sapiſſa, Elebra & simil.) & inde prænunciant vulnus esse lethale, vel sanabile.

C Hæc omnia fufe describit Conrad. VVimpina, tales etiam videntur illi astrologi, qui generatim pronunciant, qua die pharmacis, venarum sectione, aut cucurbitulis corpus sit euacuandum. Merito suspecta sunt hæc omnia, quia stellarum non est tanta vis in hæc inferiora, & si qua talis vis foret, ea posset & soleret aliarum particularium causarum concursu plane impediri. Imo & sola materiæ indilpositio, lunæ & astrorum omnium actiones euariare facit, teste Galeno, cui Auicenna consentit. quare obseruationes & effectus huiusmodi dierum indicum, prouocantium, vel criticorum, longe magis dependent ex materiæ dispositione, concoctione, & status morbi temporibus ac symptomatibus, quam ex sideribus: quæ est vera sententia Hippocratis & Celsi. Longius etiam aberrant isti Astrologi, quia præcipue attendunt ad quosdam lunæ imaginarios angulos, aspectus, & conformationes: paruifacientes vel contemnentes potius, quomodo ad cæli vel siderum influxus recipiendos materia disposita fuerit, &

E

a d. l. 3. c. 8  
& 9.lib. 2. de  
dieb. Criticis.  
cl. 4. Fen.  
2. tract. 1.  
cap. 1.Hippoc  
rasisim &  
Celsi. 4.  
cap. 4.

Dadd

quæ

el. 12. The  
rapen.  
lib. 5. de  
diebus.  
Critic.  
g Epist. 35  
h. 1. de vit.  
Sælitus  
confer-  
uanda.  
el. 12. epi  
stol ad  
Politiani  
& Picam.

quæ periodi temporum, quæve con-  
coctiones & crises sint morborum.  
Hos ergo merito maxime Galenus  
& multos eorum patefactis erroribus  
Ioannes Langius impugnavit: & Mar-  
tilius Ficinus, qui iunior ista defende-  
rat, eadem postea fatetur se scripsisse,  
i non ut probaret, sed ut cum Plotino  
astrologorum ineptias rideret.

Concl. 5. Pars illa interrogationum,  
quæ res occultas inuestigat, ut furta, the-  
sauros, virginitatem, &c. plane verita  
& perniciofa est omni iure. Prohibent sacra  
litteræ, Leuit. 19. v. 31. Non declinetis ad  
magos, nec ab aruolis aliquid sciscitemini ut  
polluamini per eos. Deut. 18. v. 10. & 11.  
Nec inueniatur in te qui lustrat filium su-  
um, aut filiam, ducens per ignem, aut qui a-  
riolos sciscitetur, & obseruet somnia atq; au-  
guria, nec sit maleficus, nec incantator, neque  
qui Pythones consulat, aut diuinos, & qua-  
rat à mortua veritatem, omnia enim hæc  
abominatur Dominus, & propter huius-  
modi scelera delebit eos in introitu tuo. Iu-  
re Ecclesiastico prohibetur hoc capite  
primo & cap. ex tuarum, de sortileg. Iure  
ciuili plurimis rescriptis. l. item apud  
Labeonem §. si quis astrologus. D. de iniur. l. 1.  
& l. nemo aruspex. C. de malef. & ma-  
them. lib. 1. C. de thes. libr. 10. Tolerantur  
hi sæpe in rebus publ. sed exemplo  
pessimo & publico malo.

## QVÆSTIO II.

De coniectatione, ex elementis, me-  
teoris, plantis, arboribus,  
brutis.



Stris & cœlis proximum,  
de quo certo constat elemen-  
tum est aër fatis valde enim  
probabile est ignis Spheram

A propriam esse nullam, quæ sententia  
valde antiqua est, & à recentioribus  
quibusdam strenue defenditur, vi-  
detur hæc mens Aufonij in Gripho  
Ternarij.

*Tres Charites, triafata, triplex  
vox, trina elementa.*

B In media regione aëris variæ valde  
sunt impresiones meteorologicae.  
Exhalationum copia gignit magnos  
& paruos ignes, diuersissime con-  
figuratos, pro exhalationum ipsarum  
forma diuersa: ut modo videantur  
flamma, modo columnæ, modo  
lanceæ, modo stellæ saltantes vel di-  
scurrentes, descendentes, vel ascen-  
dentes, aliquando vero & cometa  
multiplices, de quibus non est nunc  
tempus agendi. l. quibus omnibus com-  
mune est magnam temporis siccitatē  
denotare: signa quoque esse ventorum  
diuturnorum, vel violentorum:

C quod maxime cometis conuenit, qui  
si frequentes fuerint, etiam præsignifi-  
cant sterilitatem, famem ac pestem:  
eo quod vis cometæ omnem vaporum  
& exhalationum humiditatem absumit:  
vnde consequenter mortem mi-  
nantur biliosis, & qui ardentioris sunt  
naturæ, quales plerique Principum &  
Magnatum: eadem siccitatis causa,  
ad bella quoque & seditiones incli-  
nant. Cætera quæ his astrologi &  
Squarcialupus addunt, vana sunt &  
fallacia: quæ dixi, naturæ consentanea  
videntur. Fit tamen non raro ut co-  
metarum causa sit, supernaturalis dum-  
taxat Dei dispositio, ut quando fasti-  
dium aliquem euentum portendunt,  
quod sæpe numero accidisse allatis  
Historiarum exemplis olim, teste Ori-  
gine, libro primo contra Celsum, docuit

D  
E

Chere-

& Hieron  
Cardi. l. 1.  
de variat.  
c. a Scipio  
ne Capri-  
cio l. 1. de  
Princi-  
pis. Fric.  
Patricio  
lib. 7.  
discuti.  
Peripater  
to. 4. Fia  
Valcholo  
facta p  
sol. ca. 10  
Villafra  
deo & a  
lius.

(Vide A  
rista. M  
cora. c.  
Plin. lib.  
Nar. lib.  
& ibi C  
ment. M  
lichi. 8.  
necam l.  
i. Nat.  
quæst.  
Contra  
l. 1. de  
Card. l.  
de Subi  
lib. 1. de  
de variat.  
Scaligeri  
cōtra C  
exerc. 79  
Franco-  
sto, in lib  
de Ho-  
moc. &  
Andr. Du  
ditum.  
tract. de  
Cometis  
& epist.  
ad Iouan  
Cratonē